

ODNOSI MED SPZ IN PD

Vedno večji razmah našega ljudskoprosvetnega dela, ki se tako razveseljuje razvoja, nam nalaga, da ne zanemarimo niti organizacijske, upravne niti kulture živiljenja. O tem je bilo govora v prejšnji meri na obnem zboru Slovenske prosvetne zveze. Toda o tem je treba, da se temeljito pogovorijo tudi po društvi, zlasti vodilni odbori. V odboru naj bi se postopno uredile vse tiste zadeve, ki ovirajo še večji in smiselni razmah prosvetnega delovanja. Društveni odbori naj bi se tako dobili pobudo tudi iz članov, ki jih objavlja »Primorski dnevnik« v vsakomesečni ljudskoprosvetni strani.

V članku »Poslovanje uprave«, ki je bil objavljen 1. aprila t. l., je bilo polno pobud in predlogov, ki ne bi smeli neopaženo mimo odbornikov v zvezi včlanjenih društev. Prav tako bi bilo potrebno, da se v društvenih odborih temeljito pogovorimo o odnosih med Prosvetno zvezo in društvom.

Morda se bo komu zdelo razprava o tem odveč. Kdor pa pazno sledi tem odnosom v splošni praksi, mora ugotoviti, da marsikomu niso pojmi o teh odnosih jasni. Slovenska prosvetna zveza je v prvih dneh po osvojitvi leta 1945 zlasti istoslobo, kot se je spontano obnovilo tudi ljudsko prosvetno delo na terenu in je začela takoj posloovati kot matica vseh obnovljenih in na novo ustanovljenih društev. Torej ni nastala iz globoke občutke nujnosti in potrebe, ki bi se pojavil v samih društvih ob praktičnem delu. Prosvetna zveza je bila že tu in je že takoj splošno nudila mladi rasti našega ljudskoprosvetnega življenja obilo pomoči, ki je bila vsekakor potrebna. Kakor je bilo to na eni strani koristno, je vendar na drugi strani ustvarilo občutek nesamostalnosti, odvisnosti, n. podrejenosti, ki se žal še danes običajno v miselnosti marsikaterega prosvetarja, ki se vedno čaka »direktiva«, ki ga ka pomoči od »zgoraj« tudi tedaj, ko leži neizrabljene sile v društvih in njegovih članih samih.

Prosvetna zveza je v preteklosti razpolagala z večjim številom profesionalnih prosvetarjev, ki so bili »epiklari« in »dolžni«, da rešujejo vprašanja, ki pripadajo dejansko društvom samim. Da je tako stanje hromilo samoiniciativnost široke ljudskoprosvetne baze je neizpodbitno. In prav ta ugotovitev je dovedla pred nekaj leti do temeljite reorganizacije zveze, kjer se je opustil profesionalizem, ki ga zdravo ljudskoprosvetno gibanje ne more prenesti. Istoslobo so se prosvetna društva sprostita, rekli bi, da so bila »prepuščena sama sebi«. Zveza se je vrnila k prostovoljni osnovi, ki je dejansko priložila in tam do zastaja, a da so se na to prosvetna društva razmahnila in dokazala svojo življenjskost in samostojnost. Napadeno pa bi bilo škalepati, da je zaradi tega obstoj Prosvetne zveze nepotreben. Do takega mišljenja lahko pride pri površnem ocenjevanju član zveze aktivnega in samostojnega društva; toda prav v teh društvih o priložilo do spoznanja, da je treba zvezo ustanoviti, če o ne bi imeli. Tako pot na stanika bi bila celo zelo koristna tudi za pravilen odnos med društvom in zvezo. Tedaj bi ne mogli več srečati se da preproste mislijenja (in iz tega izvirajoče ravnanje), da je zveza ena družba, temveč bi vsi brez izjeme videli v Zvezi le izjeme v svobodni pobudi društev nastali skupen organ teh društev samih. Tedaj bi zaimkeč anaša, imel večjo veljavo, ko bi ga privedli k besedi »Zveza«.

Da, naša Zveza! Tako naj rečejo odborniki vseh društev in naj se temeljito pogovorijo o tej svoji Zvezi. Ugotovili bodo nujnost njenega obstoja, začrtali ji bodo naloge in namen in bodo končno spoznali, da so za delo, za uspehe in neuspehe Zveze odgovorni oni sami. Potem jim ne bo težko zrtvovati svoje agline člane, ki jih bodo kandidirali v vodilne zvezne organe. Društveni odbori bi morali redno razpravljati tudi o delu Prosvetne zveze: ji pošiljati svoje predloge in pobude ter kritične pripombe k njenemu delu. Zvezni funkcionarji so stalno v stikih z društvom, vsaj s posamezniki v društvih, vendar bi bilo želeli, da bi se odborniki Zveze pogostje udeleževali sej društevskih odborov. Tudi bi bilo prav, da bi se vsaj kak zastopnik društva, ki nimajo svojega člana v izvršnem ob-

Mešani pevski zbor iz Sempolaja

Nekaj s Koroškega

Prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovju je v nedeljo 8. aprila uprizorilo igr »Trije vaški svetniki«. Poleg tega so bile na sporedu tudi recitacije in narodne pesmi.

Hvaležno občinstvo je z živahnim aplavzom nagradilo igralce in pevce, ki so se kar dobro odrezali.

V nedeljo 15. aprila pa je Slovenska prosvetna zveza v Celovcu pripravila v glavni dvorani Doma glasbe v Celovcu koncert narodnih pesmi, na katerem so nastopili pevski zbori SPZ iz vseh krajev Koroške. Posamezni pevski zbori so pod vodstvom svojih pevovodij zapeli nekaj lepih koroških narodnih ob-

zaključku pa je bil množični nastop vseh zborov, ki so zapeli eno izmed najlepših koroških »Pojdam v Ruten«.

Uspehi prireditelja sta prisostvovala tudi predstavnik državnih vlade in jugoslovanski generalni konzul v Celovcu, deželni glavar Wedenig in njegov namestnik, ki se zaradi svojih službenih dolžnosti nista mogla udeležiti, pa sta poslala pozdravni pismi in toplja voščila SPZ in vsem društvom.

Tudi na Koroškem je v pevskih zborih vedno več mladine, kar je zelo razveseljujejo dejstvo in jamstvo, da slovenska narodna pesem na Koroškem ne bo zamrla.

NEKAJ IZ ZGODOVINE ŠKEDENJSKEGA PROSVETNEGA ŽIVLJENJA

ŠKEDENJ JE DAL ŠTEVILNE GLASBENIKE

Zadeva z Drejkovo violino - Trije bratje Sancin v tamburaškem zboru - Zanimiv patent Lojzeta Sancina

Narodna škedenjska glasba ob prvem nastopu 25. 5. 1913

V članku »Škedenjska glasbena tradicija« sem omenil, da pomeni edini koncert, ki je priredil Lovro Sancin s svojim diletantskim godalnim orkestrom na koncu zadnjega stoletja, mejniki med znanim škedenjskim »preprosto« godbo na pihala in medtem ko je bil Rudolf, ki je imel komaj 6 let, začel učiti pri učitelju za klavir Dežman, ki je stanovala tedaj v Škedenju. Rudolf je postal izbrani pianist in organist ter pevovodja raznih pevskih društev. Najmlajši Karlo, ki ga je priroda obdarovala s krasnim tenorskim glasom, je končal dunajski konservatorij za solo petje. Ker pa mora tenorist, če si hoče ohraniti čist glas, zelo pazljivo in zmerno živeti, je opustil petje in raje prevzel podjetje svojega očeta.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

harmoniko s klavirator. Lojze Sancin trdi namreč, da se danja tehnika ne odgovarja konstrukciji naših rok, medtem ko njegova to konstrukcija upošteva. On bi hotel dobiti patent za svojo iznajdbo, kar pa zahteva danes mnogo denarja, ki ga on nima.

Medtem ko je bila stara škedenjska godba, o kateri sem že pisal, pripravna le za ples, je Josip Flego, takoj ko je prišel domov od vojakov, kjer je služil kot izbrani muzikant v vojaški godbi, organiziral novo, iz samih mladih moči sestavljeno godbo na pihala s koncertnimi smernicami. Ta godba 30 članov je imela dne 25. maja 1913 svoj prvi nastop, ki je pomenil za Škedenj pravo senzacijo. Zal, da je tudi to godbo zadela enaka usoda kakor nekdanji orkester Lovra Sancina. Josip Flego je kmalu umrl in njegova godba se je razšla, vendar se jo starejši Škedenjci že danes spominjajo z oženo ljubeznijo. Njegov nečak Branko, ki je bil tudi član te godbe, igra danes oboje v ljubljanski Operi. So še drugi, ki se udeležujejo kot glasbeniki v Jugoslaviji, o katerih pa nimamo natančnih podatkov.

Leta 1914, eno leto po prvem nastopu Flegove godbe, je Ivan Grbec ustanovil v Škedenju godalni orkester 22 članov. O tem in o drugih številnih glasbenih pojavih v Škedenju pa nekaj več v prihodnjem članku. BREZAN

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sancin, ki je tudi končal dunajski konservatorij in napravil državni izpit za kompozicijo, klavir, orgle in petje. Še pred tem se je učil v Trstu pri Karlu Perinellu harmonijo in kontrpunkt. Ko se je vrnil v Dunaj, je v Škedenju, je začel poučevati klavir in teorijo glasbe. Iz njegove šole je prišlo več dobrih pianistov, med temi učiteljska klavirja v Rimu Vojilica Gardana, učiteljski pianist Marijan Furjan, Voilic in drugi. Tudi škedenjski skladatelj Ivan Grbec je bil pouku gosli. Skripanje in cviljenje začetnikov pa mu je tako omrzilo ta instrument, da ga ni mogel več niti v roko vzeti. Rezultat je bil ta, da medtem ko je dobil v prvem tečaju za gosli red izvrstno, je dobil v drugem tečaju pohvalo, v tretjem dovoljno in na koncu učiteljska je zadostno. Po vsem tem je jasno, da se Drejkovi ni mogel navdušiti za diletantski orkester in je raje ustanovil in izvedel škedenjski tamburaški zbor, ki ga je potem vodil tri leta. Razen tega se je takoj po končanem učiteljskem, pod vodstvom ravnatelja tržaške konservatorija, začel prav pridno vaditi klavir.

Najbolj, lahko se reče, polnoma se je posvetil glasbi srednji brat, Lojze Sanc

V ČEM JE BISTVO SEDANJE RAZREDNE BORBE NA NORVEŠKEM

Posvetovalni odbori za proizvodnjo njihova sestava in obsežne naloge

Norveški socialisti postavljajo v prvo vrsto svojega programa za izgradnjo nove družbe dve sredstvi: »gospodarsko in industrijsko« demokracijo. Kaj pomenita ta dva pojma in kakšna je njuna medsebojna zveza?

Gospodarska demokracija pomeni demokratizacijo gospodarstva v širokem pomenu besede. Ta predstavlja razširjenost in indirektno sodelovanje zaposlenih v proizvodnji pri odločitvah o gospodarski politiki, pri odločitvah o delovnih pogojev, o delovnih rokah, o se pravi v državne roke. Gospodarska demokracija bi predstavljala tudi sistem državnega nadzora, razne kontrolne ukrepe pri uvozu in izvozu, določanje cen za neke surovine in dokončne izdelke itd.

Industrijska demokracija, o kateri bomo obširneje govorili, pa predstavlja demokratizacijo gospodarstva v ožjem pomenu, t. j. razširjenost pravic neposrednih proizvajalcev glede sodelovanja pri izdajanju sklepov, ki so bistveni za razvoj določenega podjetja, določene gospodarske panoge in v določenem smislu celo gospodarstva kot celote. Nosilci industrijske demokracije so na Norveškem tako imenovani odbori za proizvodnjo.

Prve klice teh odborov so se na Norveškem pojavile že leta 1920, ko je bil izdan zakon o delavskih odborih v industrijskih podjetjih. Ta zakon je predvideval, da se morajo imenovati taki odbori v vsakem podjetju, čim to zahteva četrtina zaposlenih delavcev. Delavski odbor bi moral dajati svoje mnenje v vseh onih primerih, ko je šlo za proizvodnjo v podjetju, za spremembe, ki so se tikale delovnih pogojev, o letnem dopustu itd.

Toda zakon je bil izglasovan, ni se pa izvajal. Ker niso norveški kapitalisti mogli preprečiti izglasovanja zakona v parlamentu, so storili vse — in to jim je tudi uspelo — da se onemogočili njegovo praktično izvajanje. Ze sama formacija o fakultativni pravici ustanovitve delavskih odborov jim je šla na roko. Nato so našli katerokoli sredstvo, da do ustanovitve odbora ni prišlo. V kolikor pa je bil v določenem podjetju odbor osnovan, je kmalu zamrl.

Do ponovne realizacije tega delavskega načrta je minilo petindvajset let. V skupnem programu povojne izgradnje države, ki so ga izdelale vse politične stranke Norveške že leta 1945, je v njegovem gospodarskem delu bila postavljena sledeča naloga: »V posameznih industrijskih podjetjih je treba osposobiti posvetovalne odbore za proizvodnjo, ki naj jih sestavljajo delavci, delodajalci in uradniki, da bi se tako okrepijo proizvodne, boljše delovne pogoje in boljše strokovnega usposabljanja.«

Junija 1945 je predsedstvo delavskih sindikatov Norveške točko skupnega programa sprejelo in že v avgustu istega leta je prišlo do ustanovitve posebnega vladnega odbora, ki naj bi pripravil potrebne ukrepe. Vladni odbor je bil tako posredovalni organ med delavskimi sindikati in norveškim združenjem delodajalcev. 7. decembra 1945 je prišlo do sklenitve sporazuma med omenjenima organizacijama. Sporazum določa poslovanje odborov za proizvodnjo v industrijskih in obrtniških podjetjih. Ta sporazum so pozneje izpolnili še dvakrat, in sicer leta 1950 in 1954. Obkrajalo se je njegovo razširjenje: v organizacijo so se vključila tudi druga podjetja in ne le industrijska, kot je bilo v prvotnem skupnem programu.

Razen tega je prišlo pozneje tudi do drugih sprememb: tovarniški odbor se osnuje tudi v podjetjih s 25 delavci, do čim je prejšnji sporazum predvideval tovarniške odbore samo v podjetjih, ki so zaposlovala nad 50 delovnih moči.

Da bi konkretno prikazali delo in vlogo teh odborov, bomo navedli sledeči primer: v podjetju, ki zaposluje 400 delavcev, ima odbor skupno 14 članov: 7 članov imenuje delodajalec, ostalih 7 članov odbora izvolijo delavci in uradniki po sledečem ključu: 4 predstavlja delavce, 1 predstavlja predelavce, 1 predstavlja finančni oddelek, sedmi član pa predstavlja etične funkcionarje, t. j. inženirje in tehnične kadre.

Odbor ima mesečne sestanke. Dnevni red sestava predsednik in tajnik odbora najmanj tri dni pred sestankom in ga sporočita članom odbora. Vsak član odbora ima pravico dati k dnevnemu redu svoj predlog. Predstavniki delavcev po navadi skličejo sestanke vseh delavcev, kjer se pogovori o zadevah, ki jih predvideva dnevni red. Predmet razprave na teh sestankih pa ne morejo biti: dnevnice, delovni čas in druga podobna vprašanja iz kolektivne pogodbe, ki jo v imenu delavcev sklepa njihova sindikalna organizacija. Če bi hoteli na kratko razdeliti teme, o katerih je govorila na teh sestankih, bi jih razdelili na sledečih 5 skupin:

Predvsem je vodstvo podjetja dolžno, da vsaj enkrat na leto predloži odboru poročilo o gospodarskem stanju podjetja, o njegovem položaju v okviru gospodarske panoge, kateri pripada, in o drugih človeških dejavnostih, ki so bistvene za proizvodne pogoje in možnosti planiranja blaga.

V drugo skupino spada obravnavanje povsem tehničnih vprašanj dela v podjetju. Tu pride v poštev obnova strojev, nove gradnje, drugi razpored delovnih mest, spremembe

sortimenta proizvodnje in podobno.

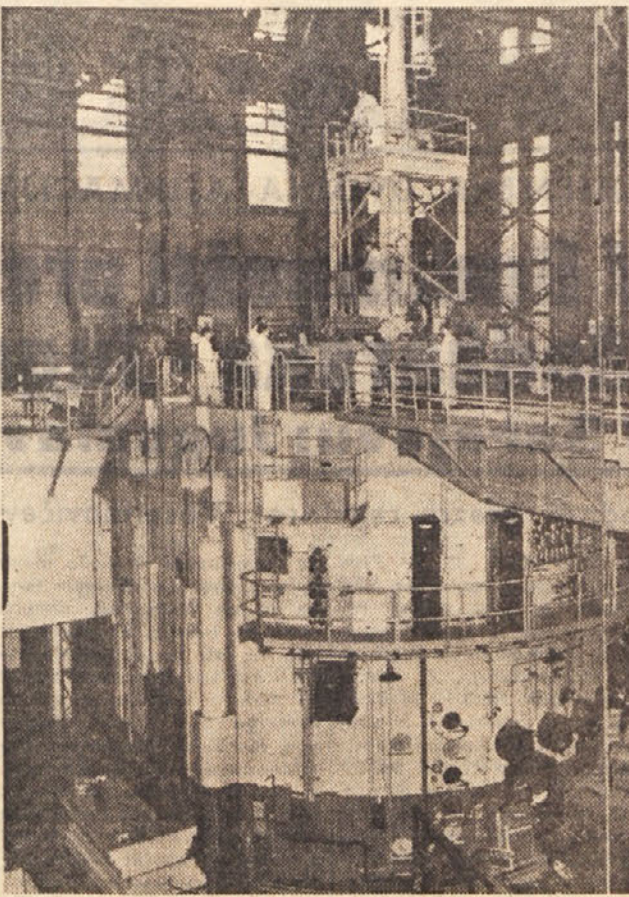
Tretja skupina dela teh odborov obsega ocenjevanje predlogov, ki jih posamezniki, delavci ali uradniki, predlagajo za izboljšanje proizvodnje.

V četrto skupino dela in nalog odborov za proizvodnjo spadajo ukrepi za izboljšanje socialne zaščite v podjetju, zaščite pri delu in podobno.

V peto skupino spadajo vprašanja strokovnega usposabljanja zaposlenih delavcev in namesencev, seminarji in tečaji, naročila strokovnih knjig, članarina dopisnih šol in podobno.

Kot je razvidno iz gornjega, je obseg dela teh odborov tako kot je bil postavljen v osnovnem sporazumu med sindikati in združenjem delodajalcev, precej obsežen. Ko na pogledamo to s praktične strani, oziroma z zorišča povečanja proizvodnje, je treba poznati, da je obstoj in delovanje teh odborov v Norveški važen činitelj, za zelo nage in močan razvoj njenega povojnega gospodarstva.

Pri tem pa so se zelo jasno odražale zelo značilne težnje. Na eni strani skušajo delavci dati tem odborom čim širšo kompetenco in se borijo celo za to, naj bi se sedanja posvetovalna vloga odborov spremenila in naj bi postali odbori odločujoča sila. Z druge strani pa se norveški kapitalisti povsem upravičeno bojijo, da so sedanji odbori za proizvodnjo že predhodnica industrijske demokracije, ki se postopoma ne bo omejila na posvetovalno vlogo, ampak bo odvzela neizpodbitno pravico lastniku podjetja, da vodi svoje lastno podjetje. V sporu med tema dvema nasprotjema je bistvo sedanje razredne borbe na Norveškem.

Jedrska znanost v službi zdravstva: Na sliki velikanske naprave enega izmed sedmih italijanskih središč, kjer se pripravljajo kobaltne bombe za zdravljenje raka

Izraelska država se naglo razvija

Poleg valoriziranja kmetijstva so v zadnjem času odkrili še petrolejske vrelce, dočim baker in železo že črpajo iz rudnikov pri Eilat

16. aprila letos (5 Iyar 5716, po judovskem koledarju) so proslavljali 8. obletnico proglasitve neodvisnosti izraelske države, ki se je zgodila 14. maja 1948 (5 Iyar 5708). Ob tej priliki naj navedemo nekaj podatkov, ki se nanašajo na to državo in na njen gospodarski, socialni, politični in kulturni razvoj v teh osmih letih.

Površina: 20.850 kv. km.
Prebivalstvo: 1.789.000, od katerih 198.000 druge narodnosti.
Vera: v pretežni večini judovska; Arabci (110.000) so pretežno muslimani; znatno število katoličanov (42.000).
Jezik: uradni jezik je hebrejščina.
Glavno mesto: Jeruzalem (155.000) prebivalcev v judovski coni; druga mesta: Haifa (200.000), Tel Aviv-Jafa (400 tisoč).
Denar: izraelska lira, razdeljena na 1000 prutah.

Poglavar države: Yitzhak Ben Zvi, ki je bil izvoljen 8. decembra 1952 za pet let in sledi Chaim Weizmannu, prvemu predsedniku.

Vlada: Izrael je parlamentarna republika z enim domom. Poslansko zbornico (Knesset) sestavlja 120 članov, ki so izvoljeni za štiri leta s splošno volilno pravico in na osnovi proporcionalnega sistema.

Predsednik vlade: David Ben Gurion (Mapai).

Stranke: Izraelska laburistična stranka ali Mapai; stranka združenih delavcev, ali Mapam; progresivna stranka; verska nacionalna fronta; Ahudat Ha'Avoda-Poalei Zion. Teh pet strank sestavlja sedanjo vladno koalicijo. V opoziciji imajo: splošne sioniste, Herut, Agudat Israel, komunistično stranko in izraelske demokratične Arabce.

Gospodarsko in rudno bogastvo: Izrael je pretežno poljedelsko-pastirska dežela. V obalnih predelih prevladujejo sredozemske kulture; v notranjih goratih predelih pa pašniki in gozdovi. Velik korak naprej v izkoriščanju poljedelstva so po proglasitvi države dosegli s kolonizacijo kolektivističnega in polvojaškega tipa, ki je valorizirala področja, ki so bila do tedaj zapuščena in jih oskrbeli z vodo, s pomočjo velikih napeljav, med katerimi je nedvomno vodovod Yarkon-Negev, ki je dolg nad 110 kilometrov največja.

Naravnost presenetljiv napredek so dosegli z industrijskimi kulturami, ki so odprle nove perspektive izraelski industriji. Proizvodnja bombaža in tekstilnih vlaken je v stalnem naraščanju.

Nekoj se je mislilo, da je glavno podzemsko bogastvo Izraela sol iz Mrtvega morja. Danes pa se je ta slika povsem spremenila: odkrili so petrolej, v Severnem Negevu, pri Eilat, pa črpajo baker in železo. V Negevu črpajo tudi fosfate, ki omogočajo znaten napredek v proizvodnji gnojil in s tem pospešujejo poljedelstvo. Po letu 1948 so zrasle razne mehanične, električne in tekstilne industrije.

Zgodovina: V prvi svetovni vojni so Palestino zasedle angleške sile in je bila postavljena pod vojaško upravo, ki je trajala do leta 1920. Medtem je 2. novembra 1917 angleška vlada objavila izjavo, kjer je bilo rečeno, da Velika Britanija gleda z naklonjenostjo na ustanovitev nacionalnega sedišča za judovsko ljudstvo v Palestini in se je obvezala, da bo storila vse napore, da bi olajšala doseg tega cilja. V letih, ko je Velika Britanija imela mandat nad Palestino ni praktično uveljavila te izjave, ker je smatrala, da bi to ne bilo primerno, predvsem zaradi stalnih sporov med obema etničnima skupinama prebivalstva.

Ob koncu druge svetovne vojne in spritju stalnega poslabšanja notranjega palestinskega položaja se je OZN zamislila za uveljavljanje znane Balfourjeve izjave in se je lotila tega vprašanja s tem, da je pripravila načrt za razdelitev Palestine v cone, kjer so bili v pretežni večini Arabci, in cone s pretežno večino judovskega prebivalstva. Toda načrt OZN, ki so ga odobrili 29. novembra 1947, ni privedel do praktične rešitve. Ko je 15. maja 1948 formalno prenehal mandat Velike Britanije, ki se mu je odedel, se je judovski nacionalni svet istega dne sestal v Tel-Avivu, proglasil svetovno neodvisnost države Izrael in poklical Chaima Weizmanna na predsedniško mesto. Hkrati je proglasil neodvisnost države Izrael se je od strani sosednjih arabskih držav začela invazija Palestine. Egipčani, sirijci, libanonske, iraške in transjordanke rečne oborožene sile so začele s sovražnostmi. Te pa so se končale v korist Izraela in so ob koncu leta 1948 uveljavile perspektive za premirje.

Ze 29. maja 1949 je Varnostni svet pozval Izraelce in Zidce, da bi prenehali s sovražnostmi, in je poslal kot svojega posredovalca grofa Bernardotta. Ta je 28. junija predložil OZN načrt za rešitev palestinskega vprašanja, ki je predvideval združenje Palestine in Transjordanije v zvezno državo. S svoje strani pa je arabska vlada predložila protinačrt, ki bi spremenil Palestino v arabsko državo, v kateri se je Židom priznavala le šiboka upravna avtonomija. Ko Bernardotta ubili in mu je v posredovalni vlogi sledil Bunche, so se pod okriljem OZN začela pogajanja, ki so se zaključila s podpisom premirja na otoku Rodi.

Hudi problemi, ki izhajajo iz arabsko-izraelskega spora, pa niso bili rešeni s temi premirji. Očeta leta 1950 do danes niso napravili še nobenega koraka do dejanske pomiritve med izraelsko državo in sosednjimi arabskimi deželami.

Sprehod po 64 km milanskega velesejma

Človeška reka ob nedeljah - Razkošni paviljoni monopolistov - Rusi brez Stalina, tekstila, parfumov in drugega nekurantnega blaga, zato pa z odličnimi aparati - Amerikanci izključno z miroljubnim atomom - Jugoslovanom pomanjkljiva estetika ne kvari dobrih poslov

(Od našega dopisnika)

Pol milijona obiskovalcev je prišlo na zadnji dan na milanski velesejem, na katerem razstavlja 13.500 razstavljalcev, sodeluje 50 tujih držav, med katerimi 34 z uradnimi kolektivnimi razstavami. 64 kilometrov mora prehoditi oni obiskovalci, ki bi hoteli obiti vse paviljone, izložbe, poti, predore in stopnišča velesejma.

Ti podatki dovolj jasno prikazujejo v hladnem statističnem jeziku vso ogromnost milanske gospodarske razstave. Vendar pa je velesejem v resnici za običajnega obiskovalca, ki se ne ukvarja s statistiko niti ki ne zanima neke specialne stroke, še mnogo obsežnejši, saj se po navadi na velesejemskem prostoru dobesedno izgubi in ga človeški tok zanaša iz enega paviljona v drugega proti njegovim željam in ne upoštevajoč njegovo voljo.

Ta človeška reka postaja naravnost strašna ob nedeljah in ob zaključku velesejma, ko se zdi, da ni nikjer več niti prostora, na katerem bi se ubogi zemljan lahko oddahnil in kjer bi ga od leve in desne ne suvali njegovi sotrpini.

Meni se je na primer zgodilo, da sem v nedeljo popoldne hotel priti v jugoslovanski paviljon in sem po nesreči zasel v sovjetskega, ki je namešten zraven. Da ne bi tega storil! Dobro črtir ure sem se otepal rtisnjen v množico, ki ni mogla ne naprej niti nazaj.

PIKARJE BOGASTVA

Velesejem je izraz bogastva velike italijanske industrije, saj na njem sodelujejo vsa italijanska najbolj znana velika industrijska podjetja, ki iz leta v leto utrjujejo svoj monopolni položaj. Predlog bi bil opis vseh sodelujočih podjetij, zato je ustavimo namo na obsežni specialni razstavi »Montecatini«.

Ta razstava je nameščena v sedmih velikih dvoranih, ki so urejene na osnovi supermoderne arhitekture ob sodelovanju znanih arhitektov, slikarjev, aranžerjev in imajo po ameriškem vzorcu do podrobnosti preračunane svetlobne, barvne in druge efekte. Tiakovni urad, ki deluje v posebej funkcionalno urejenih prostorih in kjer sede izbrani strokovnjaki, nudi obiskovalcem obsežno vrsto revij, podatkov, slik in pojasnil na najbolj vpluden točno preračunan način. V tem uradu se med drugim materialom dobi tudi na luksuznem papirju elegantno opremljeno poslovalno pismo - bivega predsednika družbe Guido Donaganija, ki obširno zagovarja vse družbeno ravnanje in katerega so po vojni zaprili zaradi delovanja v republiki Salò in aktivnega podpiranja fašizma. (Ne smemo pozabiti vloge družbe Montecatini pri pohodu na Rim, katerega je Confindustria finansirala z 20 milijoni lir takratne vrednosti).

Svedba bi pa bilo zelo naivno spravevati na tem uradu, kakšni so resnični dobički super-kemičnega kolosa, v katerih panogah ima podjetje popoln monopol, kakaj so umetna gnojila v Italiji znatno dražja kot drugod po svetu, kakaj se Montecatini tako zavzema za ameriško udeležbo pri izkoriščanju petroleja itd.

Vendar pa dajejo delni odgovor na ta vprašanja podatki, katere preberemo na velikih tabel v prvi dvorani in kjer piše, da »Montecatini« sestavlja: 48 rudnikov, 63 tovarnih kemičnih proizvodov, 8 tovarnih umetnih gnojil, 1 tovarna za predelavo ostančkov pri čiščenju mineralnih olj, 3 tovarne barve, 2 tovarni farmacevtskih proizvodov, 7 tovarnih umetnih vlaken, 17 metalurških tovarov, 13 električnih central, 4 inštituti in številni laboratoriji za znanstvena proučevanja. Skupno zaposlujejo v vseh teh podjetjih 60.000 delavcev.

Bolj tipičen primer moderne industrijskega super kolosa, ki ima vse značilnosti monopolističnega podjetja, je težko najti.

MNOŽICA

Ze je bilo govora o množici, ki obiskuje s presenetljivo vztrajnostjo in potrpežljivostjo milanski velesejem. Vendar je prav ta množica vredna še nekaj besed.

Okrog poldan, ko sirene zatulijo premore, se množica zgrne v restavracije, nameščen na terasah paviljonov in po raznih razpoložljivih točkah. Vendar najdemo tam mesto le redki, ki pa so kljub temu tako številni, da se težko najde prazen prostorček. Vzrok je kaj enostaven: 1500 lir kosilo na terasi palače narodov, 200 lir vrček piva, 150 lir sendvič itd.

Velika večina pa posede po stopnicah, na redko travico, ob ulicah, na še redkejših futurističnih klopi ali prav preprosto na prvi kosček sučajno nezasedenega prostora.

Potem pridejo na vrsto cule s tipičnimi kmečkimi dobrotami in vinom v steklenicah najrazličnejših vrst.

KOLEKTIVNE RAZSTAVE TUJIH DRŽAV

Veliko zanimanje vlada za Russe, ki letos niso pripeljali svojih kolekt, saj so ugotovili, da predstavljajo kaj slabo reklamo za njihovo industrijo, ker so težka, grda okorna in ne vzdrže konkurence z odličnimi italijanskimi izdelki. Tudi slike Stalina, parfumi, tekstil in slična nekurantna roba je izginila iz njihovega paviljona.

Zato pa imajo lepo urejeno vrsto preciznih tehnično izdelanih aparatov, dolge serije radijskih sprejemnikov, kjer vzbuja upravičeno zanimanje petrolejska svetilka-baterija za električni tok, zdravilski električni toploter, krzna, porcelan in drugi izdelki. ZSSR razstavlja

Poleg tega se v paviljonu mehanike. Tam se vidi med drugim vrsto zelo dobro izdelanih orodnih strojev, ki opravljajo popolnoma avtomatično vrsto istocasnih operacij.

Amerikanci se postavljajo izključno z atomi. Model atomskega električnega vlaka, ladje, betatronov, atomskih peči itd. itd. naj prikazuje, kako daleč je prišla Amerika v miroljubnem izkoriščanju atomske tehnike. In res: miroljubni atomi so uporabni za vse. Tudi za pralne stroje, katerih učinkovitost je mogoče meriti z Geigerjevimi števci. To se naredi na ta način, da se preizkusni kos perila potrese z radioaktivnimi snovmi, nato se opere v pralnem stroju in s števcem izmeri preostalo radioaktivnost.

JUGOSLOVANSKA RAZSTAVA

Jugoslovani do sedaj s svojimi kolektivnimi razstavami na milanskem velesejmu vsaj kar se tiče estetske plasti, niso imeli preveč srečne roke. Letošnja razstava, katero organizira Zvezna zunanje-trgovinska zbornica in katero je opremlilo ljubljansko podjetje »Export projekt« pomeni lep korak naprej, saj je značaj, arhitektonsko posrečena in nudi prijeten vtis. Vendar pa 63 podjetij, ki na njej sodeluje, ni preveč zadovoljnih, ker po njihovem mnenju in blago ne pride najbolje do izraza.

Vse take in podobne kritike, pa naj so upravičene ali ne, pa odtehta izredno veliko zanimanje milanskih poslovnih krogov za jugoslovanske blago in odlične perspektive za vrsto ugodnih kupčij.

S. B.

Buffet «Tomažič»
Trst, Ul. Cassa di Risparmio 3, tel. 35-301

Postreže vam z najboljšim domačim vinom in domačim pršutom

«15. SEPTEMBER»

TOVARNA CEMENTA IN SALONITA ANHOVO - SLOVENIJA

- Podjetje «15. september» tovarna cementa in salonita, Anho, proizvaja:
1. Prvorazredni cement PC 25 Z 250 (N 400) in PC 350 (C 500).
 2. Vodovodne - tlačne cevi visoke atmosferske vzdržljivosti s potrebnimi spojnimi deli,
 3. Poltlačne cevi za namakanje,
 4. Kanalizacijske in dimne cevi z vsemi fazonskimi deli,
 5. Krovni material: valovite plošče, ravne plošče, šablone in salonitke,
 6. Imitacija marmorja na salonitni osnovi,
 7. „Azolit“ azbestne izolirne plošče,
 8. Moutira vodovode in strehe s svojimi montažnimi strokovnjaki.

TVRDKA

JOŽEF SILA

UVOZ IZVOZ

VSAROVSTNEGA LESA ZA PREDELAVO IN KURJAVO TER JAMSKEGA LESA

TRST - Ulica F. Filzi šte. 23 - Telefon 37-004

PRIMORJE-EXPORT Nova Gorica-Tel. 07

UVOZNO - IZVOZNO podjetje za vse artikle v obsejnim prometu

Vršimo vse prevoznike usluge

TOVARNA MOTORNH KOLAS

TOMOS

KOPER

čestita vsemu delovnemu ljudstvu k prazniku 1. MAJA

Slovenski trgovini

Franc Udovič

TRST - UL. MAZZINI 46 in na TRGU PONTEROSSO 2

nudita vsakovrstno modno blago po najnižji ceni in se priporočata.

MLEKARNA

JOSIP FERFOLJA

TRST, Ulica Manzoni 15 telefon 94-696

„Tergestrans“

UVOZ IZVOZ

Papir - Celuloza - Kemični artikli

Ind. naprave in stroji - Elektr. material

Ul. Commerciale 15/a - Tel. 24-619

C. G. R.

COMMERCIO GENERALE E RAPPRESENTANZE

SOC. A. R. L.

Ul. della Geppa, 9 - TRST - Tel. 37-940, 28-352

UVOZ IZVOZ

GORIŠKI IN BENESKI DNEVNIK

PROGLAS DELAVSKE ZBORNICE ZA PRVI MAJ
Danes prvomajsko zborovanje
v Gorici in povorka v Krminu

V Gorici bosta govorila Bergamas in Di Lazzaro, v Krminu pa Giorgio Varonesi, vsedržavni tajnik organizacije kmetov

Splošna italijanska zveza delavcev (CGIL) je za današnje praznovanje prvega maja izdala sledeči proglas:

Mednarodni praznik dela. Prvi maj se letos praznuje v času, ko se uveljavlja v svetu težnja po mirnem sožitju narodov, demokraciji in večji socialni pravičnosti.

Italijanski delavci zahtevajo uresničitev ekonomije dela, ki ne omejuje oblasti industrijskih in zemljiških monopolov in izvede z ustavo predvidene reforme za razvoj industrije in poljedelstva, s čimer naj se zagotovijo stalno delo in blagostanje vsem državljanom.

Proti tem upravičenim pričakovanjem ljudskih množic se dvignila strojna zveza delodajalcev, ki teži po neposrednem nadzorstvu nad državo, da poveča dobičke velikih kapitalistov s povečanjem izkoriščanja in ljudskega obubo, zanja.

Delavci Italije! Manifestirajte svojo borbeno voljo za povečanje prejemkov, zaposlitev brezposelnih in spoštovanje sindikalnih pravic.

Na bližnjih volitvah glasujte za stranke, ki se bodo postavile po robu strojni zvezi privilegirancev in zatiralcev, za tiste stranke, ki se borijo za zahteve IV. kongresa CGIL.

Delajte za sindikalno akcijo enotnosti, ki je jamstvo na daljnjih uspeh.

Potrpite svojo solidarnost z delavci vsega sveta za zmago miru in osvoboditve dela! Zivel prvi maj!

Delavska zbornica v Gorici organizira za danes zborovanje v Gorici na Trgu C. Battisti, kjer bosta o pomenu praznika, zlasti pa o zahtevah delavcev v tovarnah, ki delujejo na področju prostane in uživajo carske olajšave pri nakupu raznega blaga, govorila sindikalna voditelj Fulvio Bergamas in Armando Di Lazzaro.

Pričetek zborovanja ob 10.30.

Federterra organizira v Krminu veliko prvomajsko slavlje, na katerem bo govoril vsedržavni tajnik Giorgio Varonesi. Dopolnilne je tudi na sporedu sprevid motociklov in traktorjev ter nastop godbenih pihalov.

Popoldne bo zabava s tekmo v igranju ples. Deloval bo dobro založen bar z brskimi vini.

Novo ozračje ob letošnjem 1. maju

Letošnji prvi maj praznujemo v Gorici o posebnem namenu, ki ga označuje vidno poimenanje oblik hladne vojne, ki so sprajvalje v resno nevarnost mir v našem mestu.

Z odstopom Seelbove in Pellove vlade ter ustoličenju

PEVSKI ZBOR PRIMORSKIH STUDENTOV
«VINKO VODOPIVEC» IZ LJUBLJANE

priredi
v PROSVETNI DVORANI v GORICI
na Korzu Verdi št. 1 v nedeljo 6. maja ob 16. in ob 20. uri

PEVSKI KONCERT

Na sporedu bodo narodne in umetne pesmi

Prodaja vstopnic od četrtič dalje na sedežu ZSPD v U. Ascoli 1-1 in v kavarni Bratuž. V soboto popoldne prodaja samo v kavarni Bratuž. - Cene 400 lir, 300 lir, 200 lir. Stojšča 150 lir.

Zadnja predstava "Pusti ali vzemi"

V soboto je ASK «Simon Gregorčič» priredil tretji zabavni večer «Pusti ali vzemi». Zdi se nam, da je med dijaki zanimanje za to oddajo upadlo, saj je bila prisotnost le polovica udeležencev prejšnjih večerov. Bogdan Doberdan je bil žalosten, ker mu je manjkala zvesta Campagnola. Celotno član komisije je bil odsoten.

Najprej je «Marko skače» poskusil nesrečno vprašanje, ki ima za glavno osebo kako žensko. Že zadnjič je pri takšnem vprašanju o zgodovini zletel. Tokrat mu je postavila polena pod noge nek filmska igralka. Brhka Benčanka Rosana, ki mu je sledeča, je gladko dobila prvo nagrado za pravilno odgovoro iz zemljevida. Sledil ji je junaki Aleš, ki je z zvijačo in v zadnjem trenutku uspel. Ker je manjkala tudi ena kandidatinja, je moral zopet stopiti v kabinu «Marko skače», ki je z drdavočim glasom zmešal pojme Doberdana, kateri je moral ob smehu občinstva priznati, da v resnici zna. Vprašanja so bila iz politike zadnjih desetih let.

«Ducis in fundos» stopil je na oder veterani Zorin, ki pa je bil žalosten, ker šerifa iz Sovodenj ni bilo, da bi mu pomagal. Odgovarjal je na vprašanja «Ženske v zgodovini». Na prvi dve vprašanji je bil lahakot odgovoril, navedel je letnico proglasitve Luvane iz Arca za svetnikov. Pri tretjem vprašanju pa je zletel.

DEZURNA LEKARNA
Danes posluša ves dan in ponoči lekarna S. Guisto, Korzo Italija 102 - tel. 31-52; od 8. do 12.30 pa je dežurna lekarna Mantovan, Korzo Verdi 17 - tel. 28-79.

KINO

CORSO. 14.00: «Tolpa poštenjakov». Totò.
VERDI. 14.30: «Zelo pridna». A. Sordi.
CENTRALE. 15.00: «Profesorji» - jedo zrezkova. V. Johnson.
VITTORIA. 14.00: «Zlati zvoni». Sanson.
MODERNO. 14.00: «Bolj živ kot mrtev». D. Martin.

28. KOLO ITALIJSKEGA NOGOMETNEGA PRVENSTVA

Dve zmagi in 6 remijev gostujočih enajststoric

Triestina je kljub boljši igri izgubila proti Bologna z 1:3. Položaj na repu še bolj nejasen

28. kolo italijanskega nogometnega prvenstva je poteklo v znamenju uspehov gostujočih moštvev. Doma je zmagal edino Spal, Napoli in Triestina sta izgubila, vsi ostali pa so se morali zadovoljiti z eno samo točko. Posledica tega je, da je posledje še bolj negotovo kdo bo ušel Pro Patrii družbo prihodnje leto v B skupini.

Triestina je svoje domače srečanje z Bologno izgubila s 3:1. Bologna, ki je bila nedavno še povsem pri tleh, si je z nekaj zaporednimi zmagami podobno kot je pri Triestini, povsem popravila položaj in skoraj tudi teoretično zlezla na zeleno vejo.

Nasprotno kot kaže rezultat, je Triestina skoraj vseh 90 minut prevladovala na igrišču in ustvarila celo vrsto ugodnih priložnosti za gol. Toda bodisi zaradi neodločnosti napadalcev bodisi zaradi izrazite smole zoga ni in ni hotela v nasprotno mrežo. In da bi bila mero polna, je Belloni zgrešil še enajstmetrovko. Kljub veliki pasivi so se igralci Triestine do zadnjega borili z vsem srcem, a več kot častnega gola ni bilo.

ŠPORTNI DNEVNIK

POMEMBNA DVOJNA AFIRMACIJA JUGOSLOVANSKEGA NOGOMETA

V Budimpešti pred 100.000 gledalci Madžarska - Jugoslavija 2:2 (1:1)

V Sarajevu: Jugoslavija B-Madžarska B 3:0

Sodnik prezrl regularni Veselinovičev gol in enajstmetrovko v korist plavih

BUDIMPEŠTA, 30. — Pred okrog 100.000 gledalci na Nepszadionu je bila včeraj odigrana tekma državnih nogometnih reprezentanc Madžarske in Jugoslavije. Za srečanje je vladovala tako na Madžarskem kot v Jugoslaviji in drugod izredno veliko zanimanje. Madžarska namreč na svojih tleh že 10 let ni bila poražena in v Jugoslaviji je kljub nesrečnemu porazu proti Romunom veljala za eno izmed tistih sil v nogometu, ki lahko prekine to dolgo verigo uspehov madžarske reprezentance. Po slabi igri proti Romunom je bila ta možnost, resnice na letu povedano, sicer zelo majhna, vendar smo v naši prognozi o tem srečanju že zapisali, da navadno jugoslovanska enajststora, sestavljena iz samih preizkušenih reprezentantov, proti močnejšim nasprotnikom igra zelo dobro, da jo prezmaga volja in želja po afirmaciji, kar je navadno že pol uspeha. In tako je v resnici tudi bilo. Jugoslovani so zaigrali kot v svojih najboljših dneh in s svojo igro navdušili celo tako razvijeno nogometno občinstvo kakršno je budimpeštansko. Madžarski igralci, najeni lahkih zmag, se sprva sploh niso mogli znebiti spričo hitre igre jugoslovanskega moštva, v katerem sta bila krilska vrsta in napad izredno razigrana. Iz vseh strani ogromnih tribun so se dvigali klici «Plavi, plavi šterilnih Jugoslovani», ki so prilihi za to priložnost na madžarsko prestolnico, medtem ko so madžarski gledalci kar onemelo gledali to ekshibicijo Jugoslovani in od časa do časa tudi s poskomi njem dali izraziti svojo zavudenost.

Seveda je bilo razumljivo, da Jugoslovani ne bodo mogli dolgo vzdržati v takšnem tempu in da bodo tudi domači prišli do besede. Vprašanje je bilo le, ali bodo Jugoslovani znali biti kos Madžarom takrat ko bodo v napadu in ali bo obramba kos raznim Puskasem, Kocsisem, Machosem, Budaiem in drugim. Za trenutek se je sicer zdelo, da ne bo, toda potem je tudi ta bojazen odpadla in tekma je večji del potekala v popolni ravnopravnosti obeh enajststoric in na visoki kvalitetni ravni. Sprico dejstva pa, da se je to odigralo v Budimpešti pred desetimi desettisočimi madžarskimi navijači, kar ima nedvomno moralni vpliv na igralce, pomeni, da so Jugoslovani bili dejansko boljši. To ugotovitev potrjuje tudi dejstvo, da je bil madžarski vratar mnogo bolj zaposlen kot jugoslovanski, da je precej neobjektivni sodnik prezrl regularni gol Jugoslovani, ko je vratar Geler ušil Veselinovičev gol.

MADŽARSKA: Geler, Buzanski, Lantos, Boszik, Mairai, Berendy, Budai, Kocsis, Tichy, Puskas, Fenyessy.

JUGOSLAVIJA: Beara, Belin, Krnković, Boskov, Horvat, Krstić, Milutinović, Veselinović, Zebeć, Vukas, Herceg.

I. POLČAS
Jugoslovani so začeli tako mirno in uspešno. Prvih deset minut je potekalo v znamenju napadov pred Gelerjem. Najnevarnejši je bil Vukas. Ko je Geler v 5. minuti odbil nekdo žogo, jo je Horvat s sredine vrnil do branilскеga prostora, kjer je Vukas usel Matraju in z desne strani močno streljal v prazna vrata. To je bilo 1:0 za Jugoslavijo.

Sele po 15 minutah igre so se Madžari nekoliko uredili. Puskas je prispel 6 m pred Vukasom, vendar je zgrešil cilj. Pozneje je enako storil tudi Vukas, ki mu je zogo izpeljal Geler.

Trideset sekund pozneje je Vukas s kakih 16 m poslal pravo bombo v vratarjev kot, toda Geler je bil na mestu. Madžari so bili ta čas popolnoma razbiti. V 30. minuti je Mujić zamenjal Hercega, tako da je napad igral v tej sestavi: Vukas in Mujić na levi ter Veselinović in Milutinović na desni strani. Zebeć pa v sredini. V 32. minuti so Mujića zrušili v kazenskem prostoru, toda sodnik ni prisodil enajstmetrovke. V naslednji sekundi je imel Vukas zopet izredno priložnost, saj je streljal v prazna vrata, toda enkrat se je pojavil Lantos in odbil žogo vstran. V 40. minuti je Geler zapustil vrata, toda Milutinović je zgrešil in s slabim strelom poslal žogo nad vrata. V 41. minuti pa so Madžari kljub premoči Jugoslovani izenačili rezultat. Strellec je bil Kocsis. Do odmore ni bilo več polčasa.

II. POLČAS
Začetki so pripadli Jugoslovani, ki pa te prednosti niso znali izkoristiti in niso dosegli gola. — Madžari so začeli napade vračati, vendar tudi zama. V 7. minuti je vodja madžarskega moštva zamenjal srednjega napadalca Tichega za Mahosom, ki je očitno pozvil napadalno vrsto. Ničve ni pričakoval, da bodo že v 12. minuti Madžari prišli v vodstvo. Po dolgem podajanju je bil Vukas pripravljen na strel. Srednjega napadalca Tichega je bil se enkrat najboljši Zaro kot koordinatir. Vsi ostali so preveč gresili v strelah na gol.

V B ligi je ostalo skoraj vse pri staremu. Posredni derby med Paiermom in Udinese ni spremenil razmerja na vrhu. Obe enajststori sta na tujih igriščih remizirali.

Toda ne glede na doseženi rezultat, je jugoslovanska enajststora dosegla velik uspeh in popolnoma izbrisala slab vtis, ki ga je naredila s svojo igro proti Romuniji. Ta uspeh Jugoslovani dopolnjuje še popolna afirmacija B-representance nad B-representanco Madžarske v Sarajevu z rezultatom 3:0.

Jugoslovani so tako še enkrat pred svetom in gotovo v najtežji preizkušnji, kar jih je danes mogoče imeti na svetu, potrdili, da sodijo v najvišji svetovni nogometni razred.

Kratek potek igre:
Enajststori sta se belgijsko-madžarski Van Nutele postavili v naslednjih postavah:

MADŽARSKA: Geler, Buzanski, Lantos, Boszik, Mairai, Berendy, Budai, Kocsis, Tichy, Puskas, Fenyessy.

JUGOSLAVIJA: Beara, Belin, Krnković, Boskov, Horvat, Krstić, Milutinović, Veselinović, Zebeć, Vukas, Herceg.

I. POLČAS
Jugoslovani so začeli tako mirno in uspešno. Prvih deset minut je potekalo v znamenju napadov pred Gelerjem. Najnevarnejši je bil Vukas. Ko je Geler v 5. minuti odbil nekdo žogo, jo je Horvat s sredine vrnil do branilскеga prostora, kjer je Vukas usel Matraju in z desne strani močno streljal v prazna vrata. To je bilo 1:0 za Jugoslavijo.

Sele po 15 minutah igre so se Madžari nekoliko uredili. Puskas je prispel 6 m pred Vukasom, vendar je zgrešil cilj. Pozneje je enako storil tudi Vukas, ki mu je zogo izpeljal Geler.

Trideset sekund pozneje je Vukas s kakih 16 m poslal pravo bombo v vratarjev kot, toda Geler je bil na mestu. Madžari so bili ta čas popolnoma razbiti. V 30. minuti je Mujić zamenjal Hercega, tako da je napad igral v tej sestavi: Vukas in Mujić na levi ter Veselinović in Milutinović na desni strani. Zebeć pa v sredini. V 32. minuti so Mujića zrušili v kazenskem prostoru, toda sodnik ni prisodil enajstmetrovke. V naslednji sekundi je imel Vukas zopet izredno priložnost, saj je streljal v prazna vrata, toda enkrat se je pojavil Lantos in odbil žogo vstran. V 40. minuti je Geler zapustil vrata, toda Milutinović je zgrešil in s slabim strelom poslal žogo nad vrata. V 41. minuti pa so Madžari kljub premoči Jugoslovani izenačili rezultat. Strellec je bil Kocsis. Do odmore ni bilo več polčasa.

II. POLČAS
Začetki so pripadli Jugoslovani, ki pa te prednosti niso znali izkoristiti in niso dosegli gola. — Madžari so začeli napade vračati, vendar tudi zama. V 7. minuti je vodja madžarskega moštva zamenjal srednjega napadalca Tichega za Mahosom, ki je očitno pozvil napadalno vrsto. Ničve ni pričakoval, da bodo že v 12. minuti Madžari prišli v vodstvo. Po dolgem podajanju je bil Vukas pripravljen na strel. Srednjega napadalca Tichega je bil se enkrat najboljši Zaro kot koordinatir. Vsi ostali so preveč gresili v strelah na gol.

V B ligi je ostalo skoraj vse pri staremu. Posredni derby med Paiermom in Udinese ni spremenil razmerja na vrhu. Obe enajststori sta na tujih igriščih remizirali.

ZAKLJUČEK KOLESARSKO-MOTORISTIČNE DIRKE

BELGIJEC OCKERS Z LAHKOTO ZMAGAL

Zmagal je tudi v obeh sektorjih zadnje etape Napoli-Rim

RIM, 30. — Belgijec Stan Ockers je zmagal na kolesarsko-motoristični dirki v petih etapah. V zadnji etapi Napoli-Rim je zmagal v obeh sektorjih. V prvem, Napoli - Latina, je v končni dirki za motorji prehitel Grossa, Magnija in druge, medtem ko se je njegovo najresnejši konkurent Monti očitno čul za finale v Rimu. Toda tudi tu mu ni uspelo premagati odlično razpoloženega Ockersa. Vodil je le v štirih od desetih krogov, nato pa je v ostalih krogih zaostal za 46". Tako je Ockers zmagal na vseh dirkah za motorji in se revanžiral za poraze, ki mu jih je na dirkah prejšnjih dveh let pripravil Monti. Na dirkališču v Rimu se je skušal uveljaviti tudi Magni. Prehitel je Gula za 1"16", kar pa mu ni zadostovalo za osvojitve tretjega mesta.

Vrstni red na cilju I. sektorja
1. Ockers 5.30"21" s povprečno hitrostjo 31.061; 2. Grossa Adolfo z zaostankom 4"; 3. Magni 11"; 4. Messina 13"; 5. Coletto 14"; 6. Monti 17"; 7. Albani 20"; 8. Fabbri 24"; 9. De Santi 1"15"; 10. Maule 1"23"; 11. Nascimbene 1"24"; 13. De Ruyck 1"25"; 13. Gaul 1"30".

Vrstni red na cilju II. sektorja
1. Ockers 5.30"21" s povprečno hitrostjo 31.061; 2. Grossa Adolfo z zaostankom 4"; 3. Magni 11"; 4. Messina 13"; 5. Coletto 14"; 6. Monti 17"; 7. Albani 20"; 8. Fabbri 24"; 9. De Santi 1"15"; 10. Maule 1"23"; 11. Nascimbene 1"24"; 13. De Ruyck 1"25"; 13. Gaul 1"30".

Končni vrstni red: 1. Ockers 31.11"; 2. Monti 31.16"; 3. Gaul 31.22"; 4. Magni 31.25"; 5. Albani 31.26"; 6. Messina z zaostankom 13"13"; 7. Maule 14"14"; 8. Dupont 18"36"; 9. Fabbri 19"15"; 10. Nascimbene 19"24"; 11. Cainero 19"32"; 12. Coletto 19"49"; 13. De Santi 23"31"; 14. Dall'Agata 24"24"; 15. Ranucci 24"45"; 16. Nascimbene 25"43"; 17. Grossa 27"17"; 18. Fantini 29"21"; 19. Ciancola 36"17"; 20. Rosseel 36"51"; 21. Martini 56"47".

Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO
Tiska: Tiskarski zavod ZTT - Trst

Kino na Oččinah

predvaja danes 1. maja z začetkom ob 16. uri in 2. t. m. ob 18. uri barvni film:

„Meč in reža“

Igrajo: RICHARD TODD in GLYNIS JOHNS

... Zenske, vitezi, orožje, ljubezen...
Film prikazuje na slikovit in romantičen način dobo velikih viteških dejanj.

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 1. maja ob 16. uri MGM film:

Jezdi vaquero

in v sredo 2. t. m. ob 18. uri Warner Bros film:

Samo zale sem živel

in v sredo 2. t. m. ob 18. uri Warner Bros film:

čestita vsemu delovnemu ljudstvu za praznik 1. maja

Občinski ljudski odbor Koper

čestita vsemu delovnemu ljudstvu za praznik 1. maja

Vladimir Bartol: MLADOST PRI SVETEM IVANU (Tretja knjiga)

Romantika in platonika sredi vojne

67. Tretje poglavje: Trst sredi vojne - Prva ljubezen - Zgodba o Šakalu

To srkanje bojnih dogajanj iz daljave nisem občutil kot nekakšen fantazijski privid, kot produkt svoje neobrazane domišljije, temveč kot nekaj konkretnega, čeprav nevidnega in neizrazljivega, kar je realno pritiskalo na moje otroške možgane. Kdor pozna mojo črlico «Duh vojne», ki je izšla okrog leta 1932 v «Ljubljanskem Zvonu» in pozneje v Zbirki novel «Al Araf», si utegne laze predstavljati, kako so takratna istinita vojna dogajanja delovala name. Kajti če sem imel že okrog leta 1932 dovolj konkretnih in grozljivih preobčutek druge svetovne vojne in mu znal dati tudi izraza, koliko intenzivneje so morali biti podvrženi moji zivci že vrščenemu se vojnomu dogajanju na fronti. A ko se je potem italijanska fronta resnično primaknila bliže Trstu in se je zvečer slišal daljni odmev topovskega streljanja, medtem ko so čez dan priletavali nad Trst italijanski avioni in obmetavali z bombami razne predele mesta, se je v meni vse napelo od posadno grozljivosti in radovednega pričakovanja. Protivladinske baterije so bruhalo svoje izstrelke proti nebu, tik nad našo hriso se je oglašal s svojim tresketajočim jekom velik top, ki smo mu dali ime «Marko», in z oken ali z vrta smo si ogledavali bele oblacke okrog avionov, oblacke, ki so sledili razpokajočim se šrapnelom in ki smo jih otroci steli.

Nisem občutil pravega strahu ne pred bombami ne pred padajočimi izstrelki šrapnelov. Nasprotno. Ti so nam dečkom in dijakom dali pobudo za novo zbirko, ki smo ji v soli rekli «Kriegserinnerungen» ali «vojni spominki». Če nas je na poti v šolo iznenadil letalski napad, smo se pač zatekli v najbližji porton ali pod njegove oboke; toda, ko so začeli deževati kosi izstrelkov na ulice, smo se poganjali za njimi in jih, prehitvajoc drug drugega, pobirali kdaj še razbujene ali vsaj vroče.

Toda najbolj veličastno je bilo proti večeru, ko smo z vrta, z oken ali od Stare cerkvice gledali proti fronti, kjer se je na nebu prikazovala bliskavica od topovskega ognja. Ko so bile ofenzive, je nebo nenehno žarelo v nekakšnem bledorumenkastem ali strupeno zelenkastem ognju, ki je kdaj pa kdaj zveplo eno žarelo. Odmev topovskega streljanja je bil slišati kot nenehna daljna grmljavica, ki je bila zdaj močnejša, zdaj šibkejša. Brezmočni smo strmeli v bliskavico in prisluskovali grmenju. Oče je mirno in vdano kot pravi modrijan, slonel pri oknu, mama je z vzkliki dajala duska svoji grozljivi presunjenosti, bratje in sestre so zdaj jecali od strahu in zdaj vzklikali od začudenja, če je nebo posebno veličastno žarelo; v meni pa sta žarenje in grom zbujala fantastične in apokaliptične vizije, ki so se mi prikazovale kot nekakšne nejasne podobe lastne bodočnosti.

17.

Se nekih pogovorov med dekleti, sestrami, sestričnami in njihovimi prijateljicami se spominjam, ki so utegnili biti za

(Nadaljevanje sledi)